

Odkrywanie Huculszczyzny

W Kawiarni Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności i „Dziennika Polskiego” 18 kwietnia br. o godz. 18.15 w Dużej Auli PAU znany działacz turystyczny JERZY KAPŁON przedstawi wykład „Odkrywanie Huculszczyzny – turystyka polska na Kresach Wschodnich”.

Jerzy Kapłon

Zdaniem Jerzego Kapłona, dyrektora Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK, rozwój turystyki polskiej w Karpatach Wschodnich, w tym w Czarnohorze, nie był zjawiskiem nagłym, nie był także wydarzeniem specyficznym dla tego regionu. Sprzyjały mu warunki, jakie panowały w drugiej połowie XIX i pierwszej połowie XX wieku w tej części Karpat. Prócz pędu do poznania atrakcyjnych obszarów górskich, zwłaszcza – jak w tym przypadku – nieodległych od miejskich skupisk, mamy do czynienia z fenomenem związanym ze względnymi swobodami obywatelskimi i narodowymi, jakimi cieszyli się mieszkańcy Galicji w granicach monarchii austro-węgierskiej. Polegał on na łączeniu aspektów poznawczych turystyki z jej patriotycznym charakterem.

– **Do czego się sprowadzał, w tym przypadku, patriotyzm?**

– Stowarzyszenia rozwijające ruch turystyczny przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości starały się kształtować postawę patriotyczną narodu polskiego właśnie poprzez ukazanie piękna utraconej ojczyzny, folkloru i tradycji regionalnych. Nie bez powodu już w kilka miesięcy po swym powstaniu w grudniu 1873 r. Galicyjskie Towarzystwo Tatrzańskie zmieniło swoją nazwę na Towarzystwo Tatrzańskie, a po odzyskaniu niepodległości uzupełniło ją o słowo „Polskie”. Działacze oddziałów terenowych Towarzystwa Tatrzańskiego położonych na Kresach traktowali działalność w stowarzyszeniu również jako spełnianie patriotycznego obowiązku krzewienia polskości.

– **I czasem za to drogo płacili...**

– Do najbardziej tragicznych należą akta oddziałów lwowskiego i stanisławowskiego PTTK znajdujące się w archiwach Lwowa i Iwano-Frankowska, noszące sygnatury KGB. Znajdujące się wśród nich listy działaczy oddziałów i kół terenowych Towarzystwa zapewne stawały się listami proskrypcyjnymi inteligencji polskiej poddawanej eksterminacji.

– **Kogo można zaliczyć do pionierów penetrujących Karpaty Wschodnie?**

– Lata dwudzieste i trzydzieste XIX wieku to rozwój romantycznych wędrowek po kraju, w tym także po górach Galicji. Jednym z pierwszych, który nie tylko zwiedził te tereny, ale i opisał swoją wyprawę, przedstawiając piękno Karpat Wschodnich oraz charakteryzując ludność huculską, był Aleksander Zawadzki (1798–1868). Wiele wypraw w te strony odbył w tym czasie Kazimierz Władysław Wójcicki (1807–1879), który w relacjach opisywał zarówno piękno zwiedzanych stron, jak i bogactwo folkloru. Niedługo po nim August Bielowski (1806–1876), od 1869 roku do śmierci dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, i Ludwik Nabelak (1804–1883) wędrowali terenami podgórnymi od Urycza poprzez Stryj, Skole po Halicz. To z Augustem Bielowskim w „Ziewonii” zetknął się Seweryn Goszczyński (1801–1876). Wycieczki takie urządzali w tym czasie także literaci lwowscy skupieni wokół takich czasopism, jak „Ziewonia” i „Dziennik Mód Paryskich”. Wśród nich był historyk Karol Szajnocha (1818–1868), który wywarł duży wpływ na rozwój zainteresowań Wincentego Pola (1807–1872), a jego syn, Władysław (1857–1928), późniejszy znany geolog i badacz regionów górskich, był wybitnym działaczem Towarzystwa Tatrzańskiego.

– **Wincenty Pol jest powszechnie znaną postacią.**

– I jemu należy przyznać palmę pierwszeństwa w poznaniu Karpat Wschodnich. Przypomnijmy: urodzony w Lublinie, szkołę średnią i uniwersytet ukończył we Lwowie. Wychowany w duchu patriotycznym, przyjaźnił się z Augustem Bielowskim, Ludwikiem Nabelakiem i Wacławem Zaleskim (1799–1849), pionierami turystyki i poznania Karpat Wschodnich. To w utworach Pola pojawia się określenie „Kresy Wschodnie”, jako pojęcie nieodłącznie związane z polskimi tradycjami rycerskiej walki o niepodległość i z nostalgią za wielkością Rzeczypospolitej.

Od siebie dodajmy, że w Muzeum Narodowym w Krakowie do 29 maja br. trwa bardzo ciekawa wystawa: „Na wysokiej połoninie. Sztuka Huculszczyzny – Huculszczyzna w sztuce”.

Rozmawiał MARIAN NOWY

14.04.2011, godz. 11.00, Mała Aula

Posiedzenie naukowe

Wydziału II Historyczno-Filozoficznego PAU

Dr Tomasz Rakowski,

Teren, czas, doświadczenie. Współczesne wyzwania metodologiczne w antropologii kulturowej

14.04.2011, godz. 15.15, Mała Aula

Posiedzenie naukowe Komisji PAU „Fides et Ratio”

Dr hab. Mieszko M. Tałasiewicz, *Nauka jako teologia*

14.04.2011, godz. 17.30, Mała Aula

Posiedzenie naukowe Komisji Historii Sztuki PAU

Dr hab. Ryszard Szmydki, *Arrasy wawelskie Zygmunta Augusta w świetle najnowszych badań*

15.04.2011, godz. 12.00, sala 24

Posiedzenie naukowe

Komisji Paleogeografii Czwartorzędu PAU

Prof. Leszek Starkel, Dr Danuta Michczyńska, Prof. Marek Krąpiec, Dr hab. Włodzimierz Margielewski, Dr hab. Dorota Nalepka, Prof. Anna Pazdur, *Analiza rozkładu datowań radiowęglowych w różnych facjach osadów jako podstawa klimatostratygrafii holocenu dla obszaru Polski*

18.04.2011, godz. 11.00, Mała Aula

Posiedzenie naukowe Komisji Wschodnioeuropejskiej PAU

Piruzna Mnacakanian,

Sprawozdanie z poszukiwań polono-armeniców w Wiedniu

18.04.2011, godz. 16.15, Mała Aula

Posiedzenie naukowe Komisji Spraw Europejskich PAU

Prof. Czesław Robotycki,

Wielokulturowość i Europa Środkowa

19.04.2011, godz. 11.00, Mała Aula

Posiedzenie naukowe Komisji Środkoeuropejskiej PAU

Prof. Ryszard Czarny,

Wymiar wschodni – szansa czy wyzwanie dla UE

Zapraszamy na posiedzenia, które odbędą się w gmachu PAU przy ul. Sławkowskiej 17 w Krakowie.

Informacje na temat posiedzeń i konferencji można znaleźć na stronie internetowej PAU (www.pau.krakow.pl).